

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 1 §:ään – Soveltamisala

Suomen uusiutuvat ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa yllä olevasta aiheesta. Lausunto on jaettu lausuntopyynnön mukaisten alaotsikoiden alle.

Lakiluonnokseen on kirjattu, että purkamisesta vastaisi ensisijaisesti voimalan omistaja. Näin Suomessa menetellään jo: toistaiseksi Suomessa on poistettu käytöstä hieman yli 50 tuulivoimalaa, joiden purusta on vastannut voimaloiden omistaja. Kyseessä on vakiintunut käytäntö. Suomen uusiutuvat ry:n (myöh. Suomen uusiutuvat) ja tuulivoima-alan näkemyksenä on, että tämä toteutunut ja vakiintunut käytäntö ansaitsee tulla virallistetuksi omalla lainsäädännöllään, jonka yhtenä tehtävänä on tukea oikeaa tietoa nykyisestä tuulivoimaloiden purkukäytännöstä.

Lain ja pykälän perustelujen mukaan käytöstä poistettuna pidettäisiin voimalaa, joka on ollut poissa tuotannollisesta toiminnasta yli yhden vuoden ajan. Lausunnoilla olevan lain mukaan tällainen voimala tulisi purkaa. Pidämme aikaa lähtökohtaisesti lyhyenä. Perusteluissa on kuitenkin huomioitu perustellusti, että vuoden ajasta on mahdollisuus poiketa, kun se liittyy tuulivoimalan huoltoon, toiminnan rahoitukseen tai omistussuhteiden järjestelyyn, jolloin lähtökohtaisesti tuulivoimalan käyttöä on tarkoitus jatkaa, kun poikkeustilanne esimerkiksi huollon osalta on saatu ratkaistua.

Suomen uusiutuvat katsoo, että mahdollisuus poiketa yhden vuoden määräajasta tuulivoimalan huollon, rahoitusjärjestelyjen tai omistuksen muutosten vuoksi tulisi kirjata suoraan lain säännökseen eikä jättää pelkästään säännöskohtaisiin perusteluihin.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamista ja purkamisessa noudatettavaa menettelyä koskevia säännöksiä sovellettaisiin kaikkiin voimaloihin niiden rakentamisajankohdasta riippumatta, kun taas purkuvakuutta ja kunnan toissijaista purkamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin vain voimaloihin, joita koskevaa rakentamislupaa haettaisiin aikaisintaan vuonna 2028.

Suomen uusiutuvat pitää tärkeänä, ettei jo aiemmin rakennettuihin voimaloihin kohdistu takautuvasti uusia purkamisen laajuutta koskevia velvoitteita tai velvollisuutta ryhtyä jälkikäteisiin toimenpiteisiin.

Nykykäytännön mukaisesti tapana on ollut purkaa käytöstä poistetut tuulivoimalat ja vanhojen voimaloiden maanpäälliset osat, mikä on jatkossakin perusteltua kuten kommentteissa 2–3 §:iin kattavasti perustelemme. Käytäntö on liiketoiminnan kannalta tasapainoinen. Lakiluonnoksessa esitetty velvoite purkaa tuulivoimala ja sen perustukset kokonaan kohdistuisivat myös vuosikausia aiemmin rakennettuihin tuotantolaitoksiin, vaikka tällaista velvoitetta ei niiden rakentamisajankohtana ole ollut lainsäädännössä. Vanhojen tuulivoimaloiden purkuvelvoitteen ulottaminen maanpäällisiä osia laajemmalle voi aiheuttaa vaikeita taloudellisia haasteita tuulipuistoyhtiölle. Perustusten ja nostokentän purkamisvaatimuksen ulottaminen jo rakennettuihin voimaloihin on takautuvaa lainsäädäntöä, mikä heikentää investointiympäristöä. Lisäksi ympäristönäkökohtien perusteella muun kuin maanpäällisten osien purkamista ei voida läheskään aina pitää perusteltuna.

Kommenttinne 2–3 8:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa

PURKUVELVOLLISUUDEN LAAJUUS

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että purkamisvelvollisuus koskisi voimalan maanpäällisiä osia, voimalan perustuksia sekä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteita, millä tavoitellaan puretun voimalan sijaintipaikan palauttamista voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. Kyse olisi merkittävästä laajennuksesta muuhun teollisuusrakentamiseen sovellettaviin purkamiskäytäntöihin verrattuna, sillä muilla teollisuuden aloilla purkamisvelvollisuudesta ei lähtökohtaisesti ole säädetty. Tyypillisesti Suomessa rakennusten ja rakennelmien perustukset jätetään paikalleen. Sääntely kohtelisi tuulivoimaa siten eri tavalla kuin muuta teollisuusrakentamista.

Lakiluonnos ei millään tavoin perustele, miksi tuulivoiman kohdalla tulee antaa purkamisvelvoite ja erityisesti säättää perustusten purkamisesta, kun muilla toimialoilla voidaan noudattaa yleislainsäädäntöä. Jos erityislaki halutaan antaa, tulisi se vähintään rajata maanpäällisiin osiin, kun mitään syitä normaalista poikkeavalle käytännölle ei ole esitetty.

Suomen uusiutuvat haluaa muistuttaa, että maatuulivoimalat rakennetaan Suomessa pääsääntöisesti talousmetsään, joka on jo taloudellisessa hyötykäytössä. Päätös rakentaa tuulivoimaa tarkoittaa alueen hyödyntämistä myös uusiutuvan sähkön tuotantoon. Korvaamalla uusiutuvalla sähköllä fossiilisia polttoaineita sähköntuotannossa, liikenteessä, lämmityksessä ja teollisuudessa torjutaan ilmastonmuutosta, joka on yksi luontokadon merkittävimpiä ajureita.

Olennaista on huomioida, että tuulivoimalan alue maisemoidaan: perustusten päälle laitetaan metsän uudistumisen mahdollistava kerros uutta maa-ainesta. Jo nämä toimet riittävät palauttamaan voimalan sijaintipaikan talousmetsässä alkuperäiseksi rinnastettavaan tilaan.

Ehdotus tuulivoimalan koko perustuksen purkamisesta on ylimitoitettu ja epätarkoituksenmukainen. Seikkaa on luontevaa perustella myös purkulainsäädäntöhankkeen valmistelun omalla Suomen Ympäristökeskuksella laatimalla selvityksellä, jossa käsitellään purkuun ja varsinkin tuulivoimalan perustusten purkamiseen liittyviä ympäristövaikutuksia.

Selvityksen mukaan yleisesti ottaen on katsottu, että perustusten paikoilleen jättäminen ja maisemointi aiheuttavat vähemmän välittömiä ympäristövaikutuksia, kuten melua, pölyä, raskasta liikennettä ja päästöjä purkamiseen verrattuna edellyttäen, että maisemointi tehdään asianmukaisesti kuten maassamme on ollut käytäntönä. Vaikutukset ovat pääosin paikallisia. Jos perustukset jätetään maahan, paikallista ja hetkellistä häiriötä aiheutuu maisemointiin käytettävien maa-ainesten siirrosta sekä tuulivoima-alueella että maa-ainesten otopaikalla. Lisäksi tarvittavat raskaan liikenteen kuljetusmäärät ja työstä aiheutuvat häiriöt ovat huomattavasti purkamistyötä ja perustuksen poiskuljettamista pienemmät.

Tähän perustuen Suomen uusiutuvat katsoo, että maatuulivoimaloiden purkamisen pääsääntönä kuuluu olla maanpäällisten osien purkaminen ja perustusten maisemointi.

Ympäristöystävällisen energiantuotannon, eli tuulivoimatuotannon kohdalla, ympäristövaikutusten arviointi on itsestään selvää ja se kuuluu normaaliin sekä vakiintuneeseen toimintatapaan aivan tuulivoimahankkeen alusta alkaen. 25–35 vuoden aikana tuulivoimalan lähiympäristön ekosysteemi on ehtinyt pitkälti asettua tai vakiintua. Siksi maanpäällisten osien purkaminen on perustellumpi tapa toteuttaa purkaminen, koska perustusten purkamisen ympäristövaikutukset ovat SYKE:n selvityksen osoittamana erittäin suuret.

Pidämme ylimitoitettuna myös vaatimusta pystytys- ja huoltokentän purkamisesta. Nostokenttä on verrattavissa metsäautotierakentamiseen, eikä sen purkaminen ole perusteltua.

TOISSIJAINEN PURKUVELVOLLISUUS

Lakiluonnos linjaa poikkeustapauksissa kunnan toissijaiseen eli viimekätiseen vastuuseen tuulivoimalan purkamisesta. Suomen uusiutuvat korostaa, että lähtökohta on, että voimaloiden omistaja vastaa käytöstä poistettujen voimaloiden purkamisesta, kuten tähän asti Suomessa on tehty. Suomen uusiutuvat kannattaa lakiluonnoksen linjausta, jonka mukaan maanomistajan sijaan kunta asetetaan viimekätiseen vastuuseen tilanteessa, jossa voimaloiden omistaja ei poikkeuksellisesti purkaisi käytöstä poistettuja voimaloita. On perusteltua vähentää maanomistajan vastuuta, koska maanomistaja on rinnastettavissa yksityishenkilötasoiseksi ja -laajuiseksi toimijaksi, jolta ei voi edellyttää resursseja ja tietotaitoa purkaa tuulivoimala kuten myös lakiluonnos toteaa.

Maanomistajat mahdollistavat puhtaan siirtymän investointien rakentamisen Suomessa. Heidän vastuidensa pitää olla tasapainoisella tasolla. Lisäksi myös maanomistajan ääntä on kuultava purkamisen laajuuteen liittyen. Ainoastaan maanpäällisten osien purkamisella tuodaan hankkeelle ennustettavuutta, kun purkamisen vaikutukset ovat laajasti ja varmasti tiedossa.

Maanomistajien kohdalla olennaisia vaikutuksia on lakiluonnoksen toissijaisen purkuvelvollisuuteen liittyen. Lakiluonnoksessa mainitaan, että "Kunnan toissijainen purkamisvelvollisuus ei koskisi tuulivoimaloita, joita koskevassa rakentamisluvassa ei olisi määrätty ehdotuksen mukaisesta lakisääteisestä purkuvakuudesta." Nykyisellään vakiintuneen käytännön sekä voimaloiden purkamista koskevien ohjeiden mukaisesti purkuvakuudet on asetettu kattamaan maanpäällisten osien purku ja maisemointi. Kuten todettua lakiehdotus laajentaisi tätä vastuuta perustusten purkuun asti. Tällöin poikkeustapauksessa, jossa voimaloiden omistaja ei purkaisi käytöstä poistettuja voimaloita, maanalaisten osien ja nostokenttien purku jäisi kokonaan maanomistajan vastuulle olemassa olevien rakennettujen tuulivoimaloiden osalta. Tilanne on maanomistajan kannalta kohtuuton.

VAKUUDEN ASETTAMINEN JA PURKULUPA

Purkamisen laajuutta eräissä tilanteissa -pykälän kohdalla korostuu mahdollisuus määrätä purkamisluvassa toteutettavan purkamisen laajuus. Suomen uusiutuvat korostaa, että maatuulivoimaloiden purkamisen pääsääntönä kuuluu lainsäädännöllisestikin tulevaisuudessa olla ainoastaan maanpäällisten osien purkaminen eli osittainen purku. Siinä perusteluna on ympäristövaikutusten huomiointi ja purkamisen ympäristövaikutusten pitäminen kohtuullisina. Toisin kuin nyt on ehdotettu, purkamisluvan velvollisuuksissa ja vakuuden määräytymisessä maanpäällisten osien purkamisen tulisi olla pääsääntö ja perustusten purkamisen poikkeus.

Purkamislupa toimintatapana korostaa kunnan roolia päätöksentekijänä, mikä sopii lähien energian ja -demokratian yhteyteen. Toisaalta purkamisluvan monipuolinen rooli purkamisen toimeenpanossa lisää vaatimuksia kunnan rakennusvalvonnalle. Pidämme kuitenkin erityisen haastavana sitä, että purkuvakuus esitetään asetettavaksi voimalan elinkaaren alussa ja purkamisen laajuus määritettäisiin vasta voimalan tultua elinkaarensa päähän. Tämä johtaa vakuuksien ylimitoittamiseen, sillä pääsääntöisesti ympäristönäkökohtien vuoksi tulee olemaan perusteltua jättää voimaloiden perustukset purkamatta.

Myös voimaloiden omistajalla tulee olla selvillä purkamisen laajuus jo voimaloiden rakentamisvaiheessa. Voimaloiden omistaja kuitenkin lähtökohtaisesti maksaa myös purkamisen voimaloiden tultua elinkaarensa päähän.

Siksi Suomen uusiutuvat korostaa, että pääsääntönä kuuluisi olla maanpäällisten osien purkaminen, joka on riskittömin tapa toteuttaa purkaminen, koska toteutustavan vaikutukset ovat parhaiten tiedossa ja hallinnassa niin ympäristön, kunnan kuin tuulivoimainvestoinnin osalta.

Kiteytetysti Suomen uusiutuvat pitää tärkeänä, että purkamisvelvollisuuden sisältö ja purkamisen laajuutta koskeva sääntely ohjaisi käytännössä ennakoitavaan ja ympäristövaikutukset huomioivaan lopputulokseen. Erityisesti haluamme korostaa, että tuulivoimalan maanpäällisten rakenteiden purkamisessa hyödynnettävien materiaalien (mm. teräs) kiertotalousmarkkinat ja jälleenmyyntiarvo kattavat tyypillisesti merkittävän osan purkukustannuksista, mikä tukee purkamisen toteutettavuutta myös poikkeustilanteissa. Sen sijaan perustusten ja nostokenttien purkamista koskeva lähtökohta aiheuttaa toteutuessaan uuden ylimääräisen ja huonosti perustellun kustannuksen. Siinä tapauksessa se luo hankkeille uutta ennakoimatonta kustannus- ja riskiulottuvuutta, mikä muun muassa heikentäisi hankkeiden rahoitettavuutta. Purkuvelvollisuuden laajentaminen nykyisestä ei ole myöskään ympäristön näkökannalta perusteltua.

Lisäksi haluamme korostaa, että tuulipuistot sijaitsevat pääsääntöisesti paikoissa, joissa betonille voi olla haastavaa löytää järkevän kuljetusäisyyden päästä jatkokäyttöä.

Kommenttinne 4–6 §:ään – Vakuutta koskevat säännökset

Suomen uusiutuvat kannattaa purkuvakuuden asettamista kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi. Purkuvakuuden kohdalla maan tapana on pitkälti ollut purkuvakuuden asettaminen maanomistajalle tuulivoimalan purkamisen varmistamiseksi. Purkuvakuudesta on sovittu tuulivoimayhtiön ja maanomistajan välisessä sopimuksessa, ja vakuus ei siten ole ollut julkista tietoa. Vakuudet siis asetetaan, mutta ongelmaksi on muodostunut aiheen heikko julkisuus, joka on alistanut aiheen varsinkin paikallisessa keskustelussa leimaamiselle, jossa toistuu perättömät väitteet.

Todellisuudessa tuulivoimaloiden purkamiseen on valmistauduttu, maanomistajan oikeudet on turvattu, ja voimaloiden omistaja on valmistautunut purkamaan käytöstä poistetut tuulivoimalat. Tämä yleinen käytäntö ja tieto siitä on tuulivoiman hyväksyttävyyden tukemisen kannalta erittäin tärkeä saada paremmin julkiseen tietoon. Tässä välineenä toimisi erittäin hyvin julkisen organisaation toiminnan hyödyntäminen, ja siksi purkuvakuuden asettaminen juuri kunnalle on perusteltua ja tarkoituksenmukaista. Purkuvakuuden asettaminen kunnalle on siten myös pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukainen.

Luonnoksen mukaan purkuvakuus tulee asettaa jo ennen rakennustöiden aloittamista. Pidämme näin asetettavaa vakuutta täysin ylimitoitettuna, sillä riskiä tuulivoimalan muuttumisesta arvottomaksi ei ole ainakaan sen ensimmäisen 15 vuoden aikana. Siitä huolehtivat muun muassa laitetoimittajien ja turbiinivalmistajan takuu, pitkäaikainen sähkönmyyntisopimus (PPA) sekä hankkeen rahoittajat. Ylimitoitettu vakuus johtaa siihen, että vakuus on rahoitettava kokonaisuudessaan etukäteen eikä tuulivoimapuiston tuotannosta saatavilla tuloilla. Erissä asetettava purkuvakuus on yksi jo nyt käytössä olevista keinoista toteuttaa ja täyttää purkuvakuutta.

Suomen uusiutuvat pitääkin tärkeänä, että purkuvakuutta koskevassa sääntelyssä säilytetään käytännössä toimiva ja hankkeiden rahoitettavuuden turvaava jousto:

vakuuden tulee olla mahdollista kerryttää ja asettaa asteittain (erissä) elinkaaren aikana huomioiden tuulivoimalan jäljellä oleva käyttöarvo, eikä siten, että koko vakuus sitoo rahoitusta jo investointivaiheessa ennen tulorahoituksen muodostumista. Samalla on perusteltua, että vakuuden määrässä voidaan huomioida hyödynnettävien materiaalien, erityisesti metallien, taloudellinen arvo silloin, kun niille voidaan ennakoida vakiintuneet markkinat purkuajankohtana; käytännössä teräksen jälleenmyyntiarvo kattaa usein hyvin pitkälle maanpäällisten osien purkukustannuksia myös tilanteessa, jossa purun toteuttaisi muu toimija esimerkiksi konkurssitilanteessa.

On olennaista myös huomata, että purkuvakuuden suuruuteen vaikuttaa vaatimus purkamisen laajuudesta. Myös tässä kohtaa laissa olisi viisasta hyödyntää pääsääntönä maanpäällisten osien purkua, jossa purkukustannuksia on mahdollisuus kattaa suurilta osin tuulivoimalan kierrätysmateriaaleista saatavilla tuloilla. Samalla se vähentäisi kunnan huolia taloudellisesta riskistä niiden viimekätisestä velvollisuudesta purkaa tuulivoimala, jos kunta poikkeussyystä kuitenkin joutuisi vastaamaan tuulivoimalan purkamisesta.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna purkuvakuuden asettamiselle ja varsinkin sen valvomiselle olisi toimintatapa, jossa kunnalla olisi viranomaistehtävänä tarkistusvelvollisuus tarkistaa, että purkuvakuus on osapuolten kesken asianmukaisesti asetettu. Tässä tapauksessa purkuvakuus asetettaisiin edelleen maanomistajalle.

Aivan erityisen olennaista on huomioida, että purkamisvelvoitteeseen varautuminen toteutuu jo osin yleislainsäädännön nojalla kirjanpidossa (kirjanpitolain mukainen pakollinen varaus), mikä täydentää vakuusjärjestelmää ja todistaa samalla sen, että tuulivoimaloiden purkamiseen on jo nykyisellään varauduttu.

Purkuvakuuden toteutuksen hallinnollisen toimivuuden kannalta on tärkeää, että kaavailtu kunnan rakennusvalvonnan rooli säilyy vakuuden neuvottelevana ja valvovana viranomaisena (ml. vakuuden voimassaolon ja mahdollisten indeksitarkistusten seuranta) ilman, että järjestelmästä muodostuu erillinen, harkinnanvarainen hyväksymismenettely, joka lisäisi hankkeisiin poliittista tai oikeudellista epävarmuutta.

Suomen uusiutuvat katsoo, että purkuvakuuden määrää koskevassa 4 §:n 2 momentissa arvonlisäveron huomiointia tulee tarkentaa siten, ettei arvonlisäveron osuutta sisällytetä purkuvakuuden määrään. Vakuus asetetaan kunnan hyväksi, ja kunta on arvonlisäverolain nojalla oikeutettu arvonlisäveron palautukseen, jolloin arvonlisävero ei jää kunnan lopulliseksi kustannukseksi, vaikka kunta maksaisi urakoitsijan laskun arvonlisäveroineen. Tämän vuoksi vakuuden mitoittaminen myös sellaiselle erälle, joka ei tosiasiallisesti jää kunnan kustannukseksi, johtaa käytännössä ylimitoitettuun vakuustasoon. Lisäksi vaikka säännöskohtaisissa perusteluissa viitataan KHO:2017:24 -ratkaisuun, se ei estä säätämästä asiasta nimenomaisesti toisin.

Kommenttinne 7 §:ään – Purkamisesta määrääminen

Suomen uusiutuvat esittää, että esityksen 7 §:ää täsmennetään siten, että purkamisesta määrättäessä voidaan ottaa huomioon 3 §:ssä säädetyt poikkeamismahdollisuudet. Nykyisessä muodossaan 7 § vaikuttaa edellyttävän purkamismääräyksessä aina myös sijaintipaikan palauttamista voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan, vaikka 3 § mahdollistaa tietysin edellytyksin poikkeamisen tästä ympäristöperustein tai alueen jatkokäytöstä johtuvasta syystä

maanomistajan suostumuksella. Lain sisäisen johdonmukaisuuden ja oikeusvarmuuden varmistamiseksi 7 §:n 1 momenttia tulisi siis muuttaa.

Täsmennys varmistaisi, ettei hallintopakkomääräyksessä edellytetä täysimääräistä ennallistamista tilanteissa, joissa laissa nimenomaisesti sallitaan siitä poikkeaminen.

Täsmennys on erityisen tärkeä 7 §:n soveltamistilanteissa, joissa purkamisesta määrätään hallintopakkekeinoin, jotta viranomaisella on selkeä toimivalta antaa 3 §:n mukainen, tapauskohtaisesti suhteutettu määräys myös laiminlyöntitilanteissa.

Kommenttinne 8 §:ään – Voimalan omistajan konkurssi

Kommenttinne 9 §:ään – Viranomaistehtävästä kunnalle suoritettava maksu

On perusteltua, että kunnan hieman kasvaviin hallinnollisiin tehtäviin esim. purkuvakuuden myötä, huomioidaan muutos pienellä maksulla kunnalle. Maksun tulee perustua todelliseen valvonta- ja hallinnointityöhön, ja olla siten kohtuullisella tasolla, ettei maksusta synny investointia kielteisesti rasittava lisämaksu. Huomioitavaa kuitenkin on, että yleisenä käytäntönä kunta ei maksa laadittavia tuulivoimaosayleiskaavojen kustannuksia, ja myös rakentamislupien viranomaismaksut kerryttävät kunnan kassaa. Perusteltua on laatia valtakunnallisesti yhtenäiset maksuperusteet, etteivät maksukäytännöt eriydy hallitsemattomasti toisistaan kuten on käynyt tuulivoimaloiden rakennuslupamaksujen kanssa.

Kommenttinne 10 §:ään – Viittaus rikoslakiin

On tärkeää, ettei rikoslain viittaus muuta purkulainsäädännön ja sen velvoitteen luonnetta rikosvastuuvetoiseksi, vaan pääpaino pysyy hallinnollisessa ohjauksessa (kehotus – määräys – teettämisuhka), ja rikosoikeus tulee kyseeseen vain selkeissä, vakavissa laiminlyönteissä. Maantapana kuitenkin on ollut tuulivoimaloiden purkaminen omistajansa toimesta.

Kommenttinne 11 §:ään – Voimaantulo

Porrastettu voimaantulo on kannatettava, mutta riittämätön. Säännöllisesti epävarmana etenevä uusiutuvaa energiaa koskeva lakivalmistelu ja sen päätöksenteko ovat tehneet sääntelyn ennakkoinnista epävarmaa.

Siirtymäajan tulisi uusien rakentamislupien kohdalla olla kaksi vuotta esitetyn vuoden sijaan.

Siirtymäajan perusteluissa on hahmotettu hyvin tarve vakuusvelvoitteen kaipaavan valmistautumista. Siksi siirtymäaikaa onkin syytä olla riittävästi muun muassa rahoitusjärjestelyjen ja maanvuokrasopimusten päivityksiin liittyen. Edellä mainitusti lainsäädännön ei tulisi takautuvasti koskea sellaisia voimaloita, jotka ovat jo luvitettu.

Kommenttinne 56 b §:ään – Maatuulivoimalan purkamislupa

Purkamisluvan yhteydessä toteutettavan ympäristövaikutuksia koskevan selvityksen eli esimerkiksi perustusten purun vaikutuksia selvittävän tutkimuksen sisällön tulee olla suhteutettu rajalliseksi

selvitykseksi, että se olisi ylipäättään toteutettavissa, ja ettei joka purkuhankkeeseen synny raskasta ympäristövaikutusten arvioinnin tyyppistä menettelyä.

Toimivampana ja ennakoitavampana sääntelynä tarve perustusten purulle olisikin määriteltävä jo rakennuslupavaiheessa, ja sille tulisi esittää erityinen vahva peruste. Kun perustusta ei pureta, ympäristövaikutuksia koskevaa selvitystä ei tulisi vaatia. Suomen uusiutuvat katsoo, että purkamisluvan myöntämisedellytykset, harkintavallan rajat sekä luvan ehtojen määräytyminen tulisi täsmentää laissa.

Kommenttinne koskien muita rakentamislain muutettavaksi ehdotettavia pykälä

Kommenttinne koskien maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävää selvitystä voimalan purkamisen kustannuksista

Lupahakemuksen kustannusselvityksessä tulee käyttää vertailukelpoisia tietoja, kustannusarvioita tai hinnastoja varsinkin, että viranomainen voi huomioida materiaalien markkina-arvon kierrätyksessä.

4. HE-luonnoksen luku 4.2, Pääasialliset vaikutukset Kommenttinne vaikutusten arviointiin

Lakiluonnoksen taloudellisia vaikutuksia ei ole täysin hahmotettu oikein, ja siten ne on aliarvioitu selvästi. Lakiluonnoksessa mainittu 1 prosentin vuosikustannus voi todellisuudessa olla toimijan aseman takia esimerkiksi 2 prosentin luokkaa, ja lisäksi se pätee vain tuulipuiston operointiajan alkuvaiheen kustannukseksi. Omistuksen vaihtuessa tai uudelleenrahoituksen yhteydessä on riskinä, että tuulipuiston lähestyessä elinkaaren loppuaan, koko vaadittu vakuus joudutaan asettamaan esimerkiksi sulkutilille. Se voisi tarkoittaa tuulipuistolle sen koon mukaan jopa yli 10 miljoonan euron kustannusta, mikä osoittaa taloudellisten vaikutusten kokoluokan. Tuollaisella taloudellisella raskuudella voi olla jo merkittäviä negatiivisia vaikutuksia tuulipuiston talouteen.

5. Muut kommentit

Muut kommenttinne hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Suomen uusiutuvat kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta. Suomen uusiutuvat muistuttaa, että valmisteilla olevan sääntelyn kuuluisi tukea Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisia puhtaan siirtymän ja uusiutuvan energian kasvutavoitteita. Siksi uuden lain kuuluisi aidosti selkeyttää käytöstä poistettujen maatuulivoimaloiden purkamisen prosessia, lisätä ennakoitavuutta ja vahvistaa toiminnan hyväksyttävyyttä paikallistasolla.

Luonnos ei kuitenkaan ole vielä kaikilta osin tasapainoinen. Kaikki voimaloiden omistajat haluavat ja ovat valmiita purkamaan tuulivoimaloiden maanpäälliset osat. Sen sijaan perustusten sekä nosto- ja huoltokenttien purkamista koskeva lähtökohtainen vaatimus asettaa tuulivoimarakentamisen epätasa-arvoiseen asemaan suhteessa muuhun rakentamiseen, jossa vastaavanlaista velvoitetta ei ole. Sääntelyn tulisi kokonaisuutena olla parannus maanomistajille, tuulivoimayhtiöille ja kunnille. Maanomistajien roolia selkeytetään, mutta lisääntyvät kustannukset varsinkin purkamiskustannusten ja purkuvakuuden kautta voivat hyvinkin haitata tuulivoimainvestointien toteutumista. Se samalla vähentää niin paikallisten kuin valtakunnallisten hyötyjen syntymistä.

Tuulivoimayhtiöt ottavat mielellään vastaan purkuvakuuksien paremman julkisuuden, minkä tarkoitus on myös vahvistaa oikeaa tietoa purkuaiheesta julkisuudessa. Epätasa-arvoinen kohtelu ja takautuva velvoite purkaa perustukset erityisesti myös olemassa olevista tuulivoimaloista on kohtuuton vaatimus taloudellisesti sekä ympäristön kannalta. Jos investoijat ja maanomistajat molemmat voivat olla uudistuksen jälkeen pettynä, niin näkymä kiinteistöveroja kasvulle ja muille hyödyille kunnissa on aiempaa heikompi. Lisäksi lakiluonnoksen suhdetta olemassa oleviin maanvuokrasopimuksiin olisi syytä selkeyttää, jotta jo tehtyjä sopimuksia ja niissä sovittua vastuunjakoa ei sivuuteta lainsäädännöllä.

Lainsäädännöllä ei tulisikaan luoda uutta epävarmuutta tai uhkatekijöitä investointien toteutumiselle, kun kyse on Suomen kasvua ja kilpailukykyä tukevista puhtaan siirtymän toimista. Lakia onneksi voi vielä muokata tasapainoisemmaksi, jotta yhteiset tavoitteemme kasvusta ovat mahdollisia.